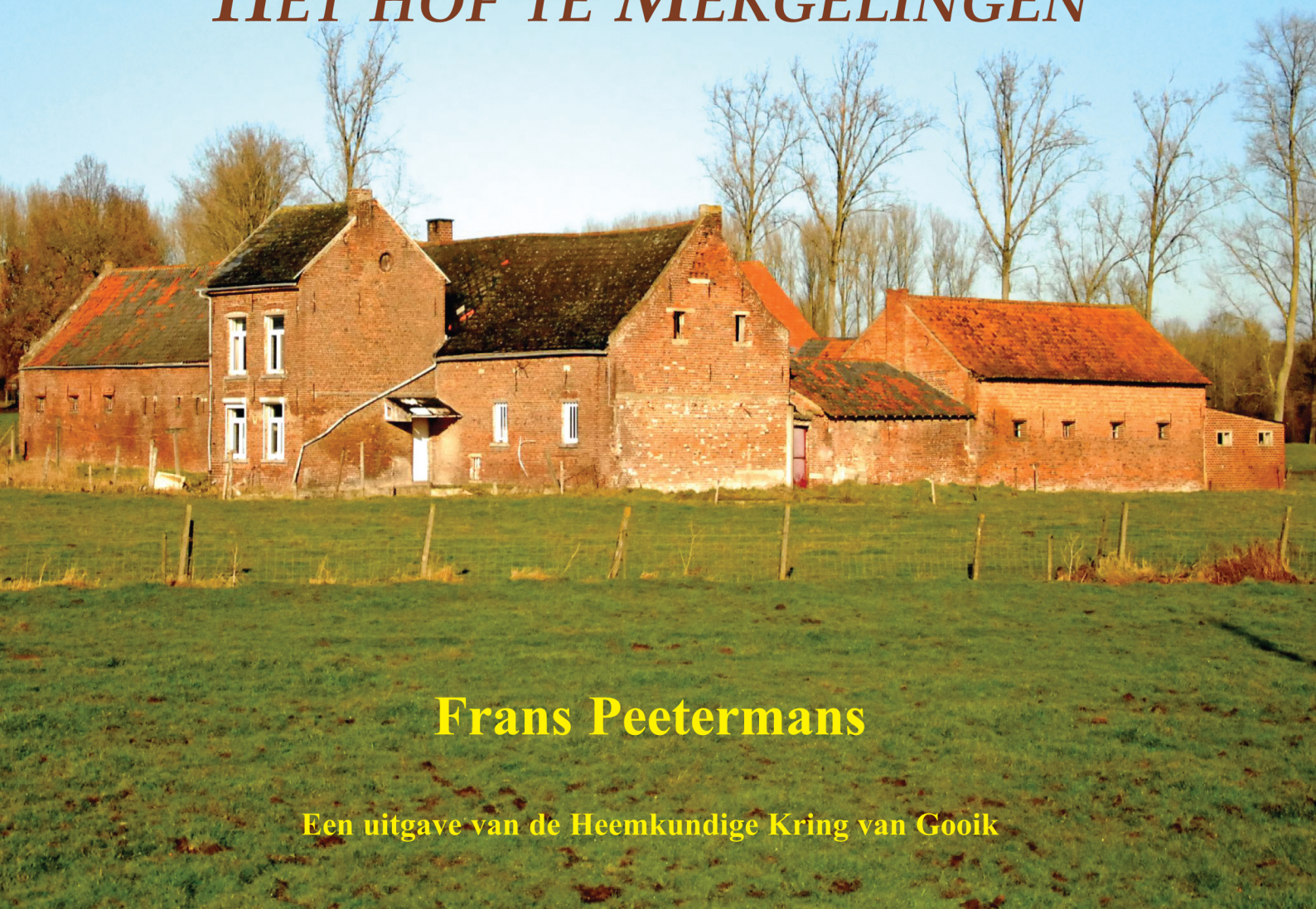

OPLOMBEEK
EEN WANDELING
-
HET HOF TE MERGELINGEN

Frans Peetermans

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

Oplombeek

Een wandeling

-

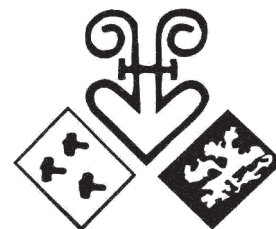
Het hof te Mergelingen

Frans Peetermans

Foto's: Jean-Paul De Loecker

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

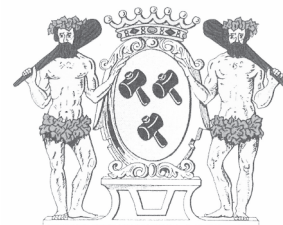
Oplombeek
Een wandeling - Het hof te Mergelingen
© Frans Peetermans
Uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik 2019
Druk: ABC
D/2019/4794/2

HEEMKUNDIGE KRING
VAN GOOIK

KASTEEL SAFFELBERG

GEMEENTE GOOIK

CIP
Titel: "Oplombeek"
Auteur: Frans Peetermans
Lay-out en vormgeving: Johnny Van Bavegem
Correctie teksten en administratie: Jean-Paul De Loecker
Fotografie: Jean-Paul De Loecker
Uitgever: Heemkundige Kring van Gooik VZW
146 blz., 21 x 21 cm, 1ste druk
In de reeks: Bijdragen tot de Gooikse Geschiedenis - deel 44
ISBN: 9789082785234 - NUR 693 - SISO 987.4
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of betrokken auteur.
De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud en illustratie van zijn bijdrage, tenzij anders vermeld.

WOORD VOORAF

Beste lezer(es)

Dit boek over het gehucht ‘Oplombeek’ in het algemeen en over ‘het hof van Mergelingen’ in het bijzonder, was er eigenlijk al een hele tijd. Maar door een aantal omstandigheden (zie hieronder) was het er nog niet van gekomen om het uit te brengen. Het is een beetje spijtig dat het er komt net na de dood van onze schrijver/medewerker Frans Peetermans, een aantal maanden geleden. Hij heeft er zijn uiterste best voor gedaan om heel veel interessante informatie door te spelen over verschillende facetten van één van de mooiste gedeeltes van Gooik.

Het was op vraag van Jos Sluys, eigenaar van het kasteel Saffelberg, dat Frans begon met het achterhalen van de geschiedenis van het hof van Mergelingen (bij de ouderen in Gooik ook gekend als het hof van Masfrancx). Dat gebeurde niet alleen via oude documenten (o.a. van Luc De Weerd, Jan Verbesselt en andere heemkundigen), maar ook door een uitgebreid interview met de laatste bewoonster van het hof, Paula Masfrancx. Al deze gegevens vind je in het tweede deel van het boek.

In deel 1 gaat het meer over de algemene geschiedenis van Oplombeek, o.a. over het kasteel, de cafés en de kapel van het gehucht. Daarnaast lopen we doorheen het gebied, aan de hand van een gids, Gustaaf Van Snick, en maken we kennis met de verschillende huizen én vroegere bewoners. Dit is informatie opgetekend op een manier, die wij in deze tijd niet meer kunnen: een getuige van de plaats zelf, met een schrijver die zijn dorp Gooik kent zoals geen ander, en de combinatie van die twee personen. Heel waardevol en te koesteren.

Ik ben dan ook nog met Frans rondgegaan in Oplombeek om foto’s te nemen van huizen, weiden en velden. In het begin op het einde van de winter, begin lente. Dit jaar in de mooie zomertijd, wanneer alles daar op z’n groenst is: de levendige natuur maakt alles zo veel mooier. Op deze manier wordt het ook een wandeling voor de lezer, die mee kan genieten van de omgeving en tegelijk interessante informatie krijgt via de tekst van Frans Peetermans. Je kan het vergelijken met het boek ‘Al wandelend door Gooik’, maar nu veel uitgebreider voor wat Oplombeek zelf betreft.

Dank aan alle mensen die bijgedragen hebben aan het afwerken van dit boek: in de eerste plaats uiteraard Frans Peetermans met zijn teksten; lay-outer Johnny Van Bavegem die er een mooi geheel heeft van gemaakt; Jos Sluys als opdrachtgever en sponsor, drukkerij ABC voor de perfecte afwerking en de gemeente Gooik als afnemer van een aantal exemplaren.

De voorstelling van het boek gebeurde op zaterdag 21 september, de eerste dag van de herfst, op het terrein van het restaurant 'Popelier' in de Populierenstraat in Oplombeek. En er kon gewandeld worden aan de hand van een kaartje, ook bijgevoegd in dit boek.

Toch nog vermelden dat het de oorspronkelijke bedoeling was om dit boek uit te brengen bij de volledige restauratie en afwerking van het hof van Mergelingen. Omdat niet alleen de administratieve rompslomp zoveel tijd in beslag nam, maar ook de definitieve afwerking van het hof, werd dit steeds uitgesteld. Met de uitgave van dit boek kunnen we nog geen volledig beeld geven van die voltooiing. De bedoeling is dan ook om, wanneer dit helemaal in orde is, een vervolg, een afsluiting uit te brengen met beelden en info over de volledige transformatie van het oude hof naar een unieke B&B, een "Bike & Breakfast", midden in de weiden van Oplombeek. Zeker een meerwaarde voor het fietstoerisme in de streek.

Afspraak binnen enkele jaren!

Veel lees- en kijkgenot gewenst

Jean-Paul De Loecker

Voorzitter van de Heemkundige Kring van Gooik

INHOUDSTAFEL

WOORD VOORAF	3
INHOUDSTAFEL.....	5
OVER OPLOMBEEK	7
Oplombeek, oud woongebied	7
Oude hoven in Oplombeek	9
Schapenbaan	10
Band Lombeek - Oplombeek	11
Romeinen in Oplombeek	12
Mirakel in Oplombeek	13
Oplombeekse plaatsnamen	14
Oplombeek van huis tot huis (1940 - 1950).....	21
Het kasteel Saffelberg	87
De kapel van Oplombeek	90
Oplombeekse cafés	96
Bommen in Oplombeek	102
Storten in Oplombeek	104
Noord-Ier in Oplombeek.....	106

OVER HET HOF TE MERGELINGEN 111

De Frankische hoeve hof te Mergelingen, Merkelingen, Merchelingen of hof de Lalaing.....	111
Eigenaars van Mergelingen in de loop van de tijd	114
Beelden van de hoeve in 2017	115
Paula Masfranckx vertelt	120
Familiefoto's van de Masfranckx-bewoners.....	123
Parenteel van Livinus Masfranckx	130
De van Lathems, voornaam geslacht op Mergelingen	134
De Galmarts op Mergelingen.....	136
Belasting	138
Armenrekening	139
Stichting	139
Venditie	140

BRONNEN..... 143

Bronnen

Geraadpleegde werken

- Jan Lindemans, Plaatsnamen. Een inleidende studie, 1925, NV Standaard Boekhandel.
- Tineke De Rouck, De studie van toponiemen op tijdreeksen van kaarten en hun landschappelijke interpretatie. Een gevalstudie in het Pajottenland, onuitgegeven scriptie academiejaar 2002-2003 Gent.
- Jozef Borremans, De streek van Halle van de voorgeschiedenis tot de vroege middeleeuwen, ESDB, 1963, nr. 3-4.
- Jan Verbesselt, Het parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13de eeuw. Deel XXII, 1988, Kon. Geschied- en Oudheidkundig genootschap van Vlaams-Brabant.
- Jos De Smedt, Al wandelend door Gooik. Met een blik op mens en landschap anno 1705.
- Luc De Weerd, Wandeling V. Naar de bron van de Lombeek, onuitgegeven getypte bundel, z.j.
- Bernard Roobaert, Plaatsnamen van Groot-Gooik, getypte bundel, z. j.
- Edward Lebacqz, Geschiedenis van Gooik, onuitgegeven handschrift, geschreven tussen 1925 en 1936.
- Jozef Vrancken, Mariaverering te Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek, ESDB Jg. LXVIII 11-12, 1965 p. 437
- Frans Peetermans, Op de vlucht. Oorlogsverhalen uit Geluwe en Gooik, 2007, uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik.
- Frans Peetermans, Gooikse anekdootjes. Gooïsche istourekens, 2005, uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik.
- Frans Peetermans, Vluchten. Naklanken bij oorlogsverhalen uit Geluwe en Gooik, 2008; uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik.
- Het Woordenboek der Nederlandsche Taal (W.N.T.), Sdu uitgeverij.

Zegslieden

Jeanne Dedobbeleer - Wijns †, Anne-Marie De Smet †, Jeanne De Vos - Van Laethem, Paula Masfranckx, Gustaaf Van Snick †, Ghislaine Anckaert, Germaine Heymans †, Hugo Van Laer, Danny Bogaert, Vincent en Joséphine Brisaert-Pletinckx, Gaby Van Snick, Madeleine Goddeau-Tielemans, Marcel Pappaert, Jeanne Billens.

Informatica

- GeneaGooik: de centrale familiedatabank - www.heemkunde-gooik.be/geneagooik
- Digitale kaarten - www.heemkunde-gooik.be

Bijdragen tot de Gooikse geschiedenis

1. **Groetjes van Bompa** - Gooik, Kester, Leerbeek en Oetingen rond de eeuwwisseling en nu. Een kijk- en babbelboek over Gooik. (*uitverkocht*)
2. **Een eeuw klooster... een eeuwigheid engagement** - Het klooster van Gooik 1888-1988
3. **Een kwarteeuw Kliekske** (*uitverkocht*)
4. **Toeristisch Gooik** - Gooik, een kijkje meer dan waard (*uitverkocht*)
5. **Guuks** - Dialectstudie van de Gooikse omgangstaal (*2de druk*)
6. **De Boerentram** - Feiten rond het tramverkeer vanuit het station van Leerbeek (*5de druk*)
7. **Het verhaal van pastoor Winnepeninckx** - Stevenisme in het Pajottenland (*uitverkocht*)
8. **Schilderachtig Gooik** - Gooik in de kunst: “Gooik in beeld” in schilderijen, tekeningen en beelden: tentoonstelling: Gooik
9. **Ambrozijn** - Oude ambachten in Gooik en het Pajottenland
10. **Guuëks 2** - Dialectstudie van de Gooikse omgangstaal
11. **In het spoor van pastoor Winnepeninckx** - 200 jaar “stevenisme” in het Pajottenland (1802-2002) (*uitverkocht*)
12. **Leven en overleven in de Steentijden** - De prehistorie in onze gewesten
13. **Rozen en Tranen** - De bruidstijd in het Pajottenland tussen 1935 en 1955
14. **De Leerbeekse buurttrams** - Feiten en foto's van de tramlijnen vertrekkend uit het knooppunt der buurtspoorwegen: Leerbeek
15. **Gooikse Anekdootjes - Guuëkse Iestourekies** - Van ene die zich ging verdrinken en 49 andere Gooikse anekdootjes
16. **De Plantenklapper** - 44 planten met een verhaal
17. **Op de vlucht** - Oorlogsverhalen uit Geluwe en Gooik (*2de druk*)
18. **De Kesterheide** - Onze Groene Parel (*2de druk*)
19. **Goede schapen volgen hun herders** - De Gooikse plattelandsparochie tussen oorlog en concilie (1940-1967).
20. **Vluchten!** - Naklanken bij oorlogsverhalen uit Gooik en Geluwe
21. **Café in, café uit** - De Gooikse en Strijlandse cafés rond 1920 tot vandaag (*2de druk*)
22. **Al wandelend door Gooik** - Met een blik op mens en landschap anno 1705
23. **Met mij gaat het goed** - Getuigenissen van Pajotten in het Franstalig onderwijs (1930-1965)
24. **Van Gooik naar de abdij Affligem** - Het leven van 7 Gooikse benedictijnen (19de - 20ste eeuw)
25. **Op de sofa van de Kesterheide** - Het jaar van de Kesterheide in woord en beeld
26. **Strijland viert** - 100 jaar Strijland 1911-2011
27. **Ze kwamen vanzelf** - Kroostrijke gezinnen in het Pajottenland (*2de druk*)
28. **Kasteel Saffelberg** - De geschiedenis van een Gooiks kasteel
29. **Archeologie in Gooik** - Een tocht van 50.000 jaar door onze gemeente

30. **Grenzeloos Gooik** - Gesprekken met ‘ingeweken’ Gooikenaars, van ver en dichterbij...
31. **Leerbeekse jongens in de Groote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
32. **Kesterse jongens in de Groote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
33. **Gooikse jongens in de Groote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
34. **Oetingense jongens in de Groote Oorlog** - 1914-1918: 100 jaar later
35. **Gooiks bloed voor Napoleon** - Honderden Gooikse jongens sneuvelen voor de keizer
36. **De Gooikse Orgels** - Vergeten meesterwerken
37. **De handboogschutters van Gooik, Leerbeek en Oetingen** - Een eeuwenoude traditie
38. **Gooikse Gezichten** - 26 dorpsgenoten vertellen hun verhaal
39. **Met de tram door het Pajottenland** - Van Dender- tot Zennevallei (*2de druk*)
40. **De boerentram door Pepingen** - 1906-1966... (*2de druk*)
41. **100 jaar Landelijke Gilde Gooik** - Van Boerenbond naar Landelijke Gilde - Een chronologisch overzicht
42. **Kester - Vroeger en Nu** - En een vleugje eeuwigheid (*2de druk*)
43. **Oude werktuigen uit Gooik en omgeving** - Een overzicht van tientallen oude werktuigen in het archief van de Heemkundige Kring van Gooik
44. **Oplombeek** - Een wandeling - Het hof te Mergelingen

Bijdragen tot de Gooikse familiekunde

1. **Petrus Raman** - In de voetsporen van mijn grootvader
2. **Lucien Persoons** - Een gemeentesecretaris, een veldwachter en een familie van kosters en onderwijzers
3. **Familie Van Der Kelen** - Een familie in Gooik met geschiedenis

Buiten de reeks

Pajottenland - Een land om lief te hebben
Konijn met geuze - Volksverhalen over eetcultuur in het Pajottenland tijdens de 20ste eeuw
Gooik in kleur en klank - Aquarellen van Herman Dewit met CD
De Tongsneyders - Jozef Haugen
Altijd onderweg - Aquarellen van Herman Dewit
Uidekrij - Chiro Gooik bestaat 60 jaar
Orgels in het pajottenland - Vergeten meesterwerken

Oplombeek - Een wandeling - Het hof te Mergelingen

Frans Peetermans

Dit boek over het gehucht 'Oplombeek' in het algemeen en over 'het hof van Mergelingen' in het bijzonder, werd geschreven door Frans Peetermans (1939-2019) op vraag van Jos Sluys, eigenaar van het kasteel Saffelberg. Het is het laatste volledige werk van hem voor de Heemkundige Kring van Gooik. Het is opgedeeld in 2 grote delen.

In het eerste deel maken we kennis met de omgeving in dit bekende gehucht van Gooik. We wandelen langs huizen en landschappen en vernemen een en ander van de vroegere bewoners. Er wordt verteld over de vroegere cafés, het kasteel, de kapel, de hoeves, maar ook over bommen en storten in Oplombeek. Recente foto's tonen het Oplombeek van nu.

In deel twee komt het bekende hof van Mergelingen (of beter gekend als hof Masfrancx) aan bod. Via oude documenten (o.a. van Luc De Weerdts en pastoor Lebacqz, uit Oplombeek zelf) wordt de geschiedenis van het hof uit de doeken gedaan. Het wordt voor het eerst vermeld in 1378! Ook heeft de auteur een gesprek met de laatste bewoonster van de boerderij in de Oplombeekstraat, Paula Masfrancx, die nog veel vertelt over het boerenleven uit het midden van de 20ste eeuw. Mooie oude foto's vervolledigen haar verhaal.

Wie wil wandelen in dit mooi gedeelte van Gooik, kan het kaartje en het boek goed gebruiken als leidraad. Elk seizoen maakt dat het landschap er telkens anders uitziet. Bruegel zou hier graag geschilderd hebben!

leden: 12,50 € - niet-leden: 15,00 €

